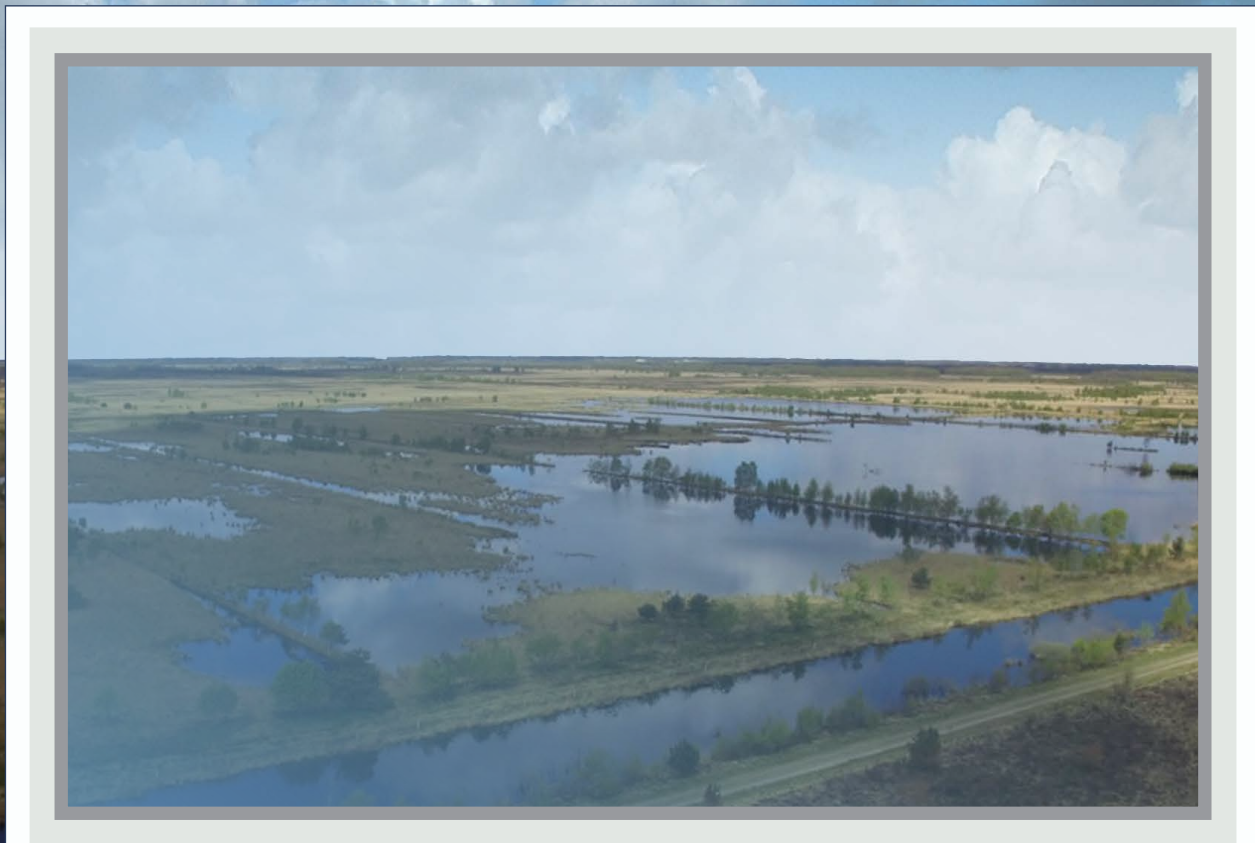

Innovatieve Samenwerking Bargerveen

provincie Drenthe

ARCADIS

Design & Consultancy
for natural and
built assets

MAATREGELEN INTERNE KADES, GRENSKADE, BUFFER NOORDOOST EN COMPARTIMENTERING BAGGERVELDEN

Ecologisch werkprotocol

Prolander

5 APRIL 2019

A large orange triangle is positioned in the bottom right corner of the page. A thin white diagonal line runs from the top right corner of the triangle towards the bottom left. A thin white horizontal line crosses the triangle near its base.

Contactpersoon

FOLKERT VOLBEDA
Adviseur ecologie

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doel en functie ecologisch werkprotocol	6
1.3	Leeswijzer	7
2	WERKZAAMHEDEN	8
2.1	Ligging plangebied	8
2.2	Grenskade	9
2.2.1	Plangebied Grenskade	9
2.2.2	Werkzaamheden Grenskade deel Zuidoost	9
2.2.3	Werkzaamheden Grenskade deel Oost	12
2.2.4	Planning	12
2.3	Interne paden	13
2.3.1	Realisatie tracé schaapskooi - Vossendijk	13
2.3.1.1	Plangebied	13
2.3.1.2	Werkzaamheden	13
2.3.1.3	Planning	14
2.3.2	Aanleg fiets- en beheerpad Zuidersloot - uitkijkpunt	14
2.3.2.1	Plangebied	14
2.3.2.2	Werkzaamheden	15
2.3.2.3	Planning	15
2.3.3	Dempen westelijke watergang en aanleg tracé westzijde	16
2.3.3.1	Plangebied	16
2.3.3.2	Werkzaamheden	16
2.3.3.3	Planning	17
2.3.4	Aanleg tijdelijke fietspad	17
2.3.4.1	Plangebied	17
2.3.4.2	Werkzaamheden	18
2.3.4.3	Planning	18
2.3.5	Aanleg leemruggen rondom Zuidersloot	18
2.3.5.1	Plangebied	18
2.3.5.2	Werkzaamheden	19
2.3.5.3	Planning	20

2.4	Buffer Noordoost	20
2.4.1	Plangebied	20
2.4.2	Werkzaamheden	21
2.4.3	Planning	22
2.5	Compartimentering baggervelden	22
2.5.1	Plangebied	22
2.5.2	Werkzaamheden	23
2.5.3	Planning	24
3	WETTELIJK KADER	25
3.1	Wet natuurbescherming	25
3.2	Sancties bij overtreding	25
4	COÖRDINATIE	26
4.1	Toezicht en handhaving	26
4.2	Instructie medewerker en/of opdrachtnemer	26
4.3	Deskundig ecooloog	26
5	MITIGERENDE MAATREGELN	28
5.1	Grenskade	28
5.1.1	Kap van bomen Grenskade deel Zuidoost	28
5.1.2	Kap en rooien van struweel en struiken Grenskade Oost	29
5.1.3	Afgraven en aanbrengen van grond	31
5.1.4	Aanbrengen van verharding	32
5.1.5	Verplaatsing en herplant gagel (maatregel Staatsbosbeheer)	32
5.1.6	Verplaatsing en herplant orchis (maatregel Staatsbosbeheer)	33
5.1.7	Aanplant meidoorn (maatregel Staatsbosbeheer)	34
5.1.8	Aanleg adderhopen (maatregel Staatsbosbeheer)	34
5.2	Interne paden	35
5.2.1	Kap van bomen en verwijderen begroeiing	35
5.2.2	Dempen van watergang	36
5.2.3	Afgraven en/of aanbrengen van grond	37
5.2.4	Aanbrengen van verharding	38
5.2.5	Aanleg adderhopen (maatregel Staatsbosbeheer)	38
5.3	Buffer Noordoost	39
5.3.1	Kap van bomen	39
5.3.2	Afgraven en aanbrengen van grond	40
5.4	Compartimentering baggervelden	41
5.4.1	Kap en rooien van bomen en struiken	41

5.4.2	Aanleg legakkers en veenbodem	42
5.4.3	Rijrichting en paden t.b.v. werkzaamheden	43

BIJLAGEN

BIJLAGE A WETTELIJK KADER WNB	44
--------------------------------------	-----------

BIJLAGE B ECOLOGISCH LOGBOEK	49
-------------------------------------	-----------

BIJLAGE C REFERENTIEKADER	50
----------------------------------	-----------

BIJLAGE D UITGEVOERDE DASSENCONTROLE	54
---	-----------

COLOFON	55
----------------	-----------

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het kader van het behoud en ontwikkeling van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Bargerveen worden diverse herstelmaatregelen in en rondom het Natura 2000-gebied uitgevoerd. De maatregelen omvatten:

- De aanleg van een grenskade aan de zuidoost- en oostgrens van het Bargerveen.
- Maatregelen rondom interne paden in het Bargerveen bestaande uit:
  - Leemrug zuidzijde
  - Leemrug boven Zuidersloot
  - Tracé schaapskooi – Vossendijk
  - Aansluiting schaapskooi
  - Demping westelijke watergang
  - Tracé westzijde
  - Tijdelijk fietspad
  - Fiets- en beheerpad Zuidersloot – uitkijkpunt
- De omvorming van 20 ha huidig agrarisch gebied naar natuur als Buffer Noordoost.
- De compartimentering van baggervelden.

Om de effecten op het gebied in kaart te brengen, is door Arcadis in het verleden reeds een toetsing omtrent grenskades en door Antea Group een toetsing omtrent de inrichting van buffer Noordoost, de interne paden en de compartimentering van baggervelden uitgevoerd:

- Arcadis, 2018. Ecologie, natuurwetgeving en realisatie Grenskade Bargerveen, d.d. 30 oktober 2018 - 079905526 A.
- Antea Group, 2018. Natuurtoetsing Interne Paden Bargerveen – Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland, d.d. 18 oktober 2018, eindconcept – 420534.
- Antea Group, 2018. Natuurtoets van de inrichting Buffer Noordoost – Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN, d.d. 14 december 2018 – 420535.
- Antea Group, 2019. Voortoets compartimentering baggervelden Bargerveen – Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland, d.d. 26 maart 2019. – 420857.

Van de Natuurtoetsing Interne Paden Bargerveen is door Antea Group tevens een samenvatting geschreven:

- Antea Group, 2018. Samenvatting Natuurtoetsing Interne Paden Bargerveen, d.d. 1 november 2018, concept – 420534.

Naast de bovenstaande rapportages is door Staatsbosbeheer een aanvullende controle uitgevoerd naar een aantal hollen in het kader van das. Hierbij is vastgesteld dat de hollen niet (meer) in gebruik zijn door das (Staatsbosbeheer, 2018. Controle hollen grenskade en kade Zuidersloot, d.d. 13 december 2018).

Door bij de uitvoering van de werkzaamheden te werken conform een ecologisch werkprotocol worden negatieve effecten op flora en fauna tot een minimum beperkt, wordt overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen en wordt gewerkt conform de zorgplicht.

1.2 Doel en functie ecologisch werkprotocol

Onderliggend ecologisch werkprotocol is opgesteld om mitigerende maatregelen te borgen, te voorkomen dat de verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) wordt overtreden en dat de werkzaamheden op dusdanige manier worden uitgevoerd dat effecten op het gebied van beschermde soorten beperkt zijn. Het gaat hier specifiek om soorten als vogels met jaarrond beschermde nesten, vleermuizen, waterspitsmuis, otter, boomarter, gladde slang, adder, hei- en poelkikker en vlinder- en libellensoorten.

Het protocol gaat in op mitigerende maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden en wat te doen in geval van calamiteiten. Dit werkprotocol is bedoeld voor zowel de aannemer als voor de opdrachtnemer.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de voorgenomen werkzaamheden. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het wettelijk kader beschreven. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de coördinatie. Tenslotte beschrijft hoofdstuk 5 de mitigerende maatregelen die in het kader van de Wnb kunnen worden uitgevoerd.

In bijlage A is het wettelijk kader van de Wnb uitgebreid toegelicht. Bijlage B bevat het ecologisch logboek. Bijlage C bevat het referentiekader. Bijlage D bevat tot slot de door Staatsbosbeheer uitgevoerde dassencontrole.

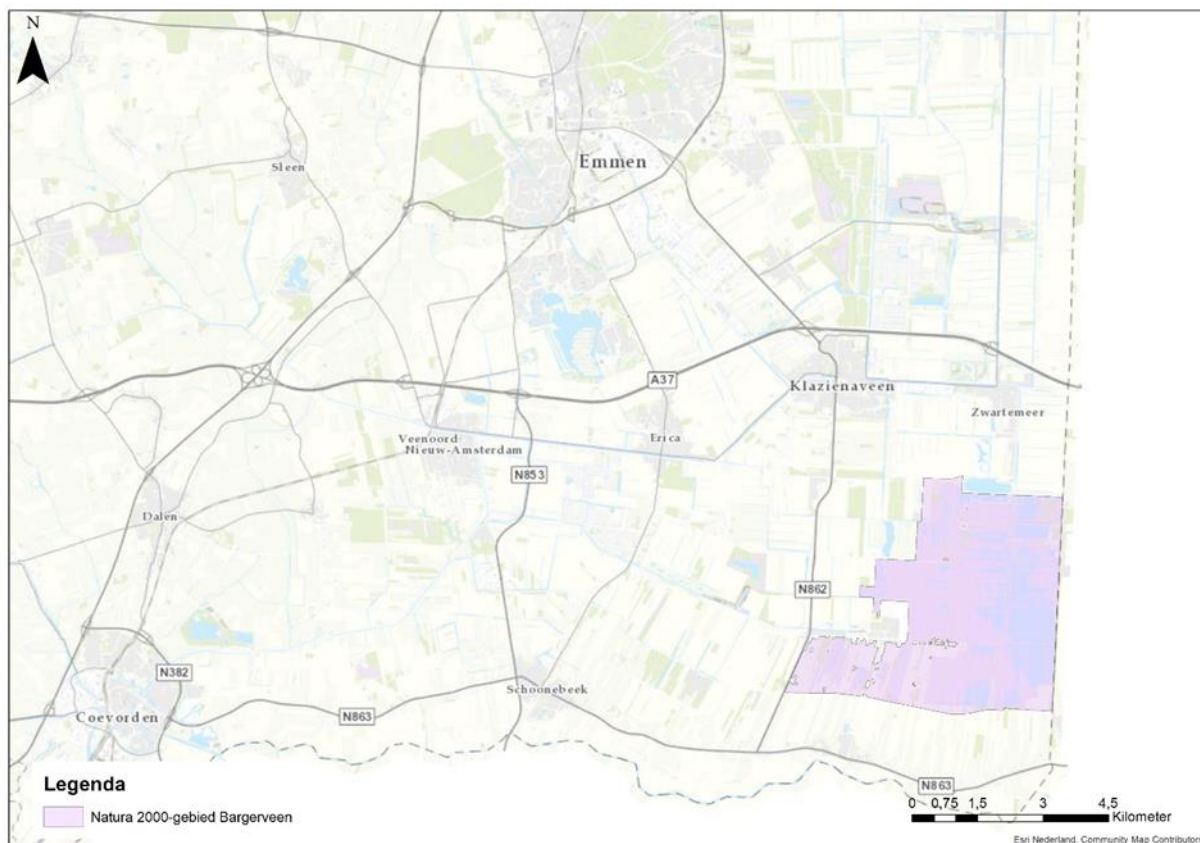

2 WERKZAAMHEDEN

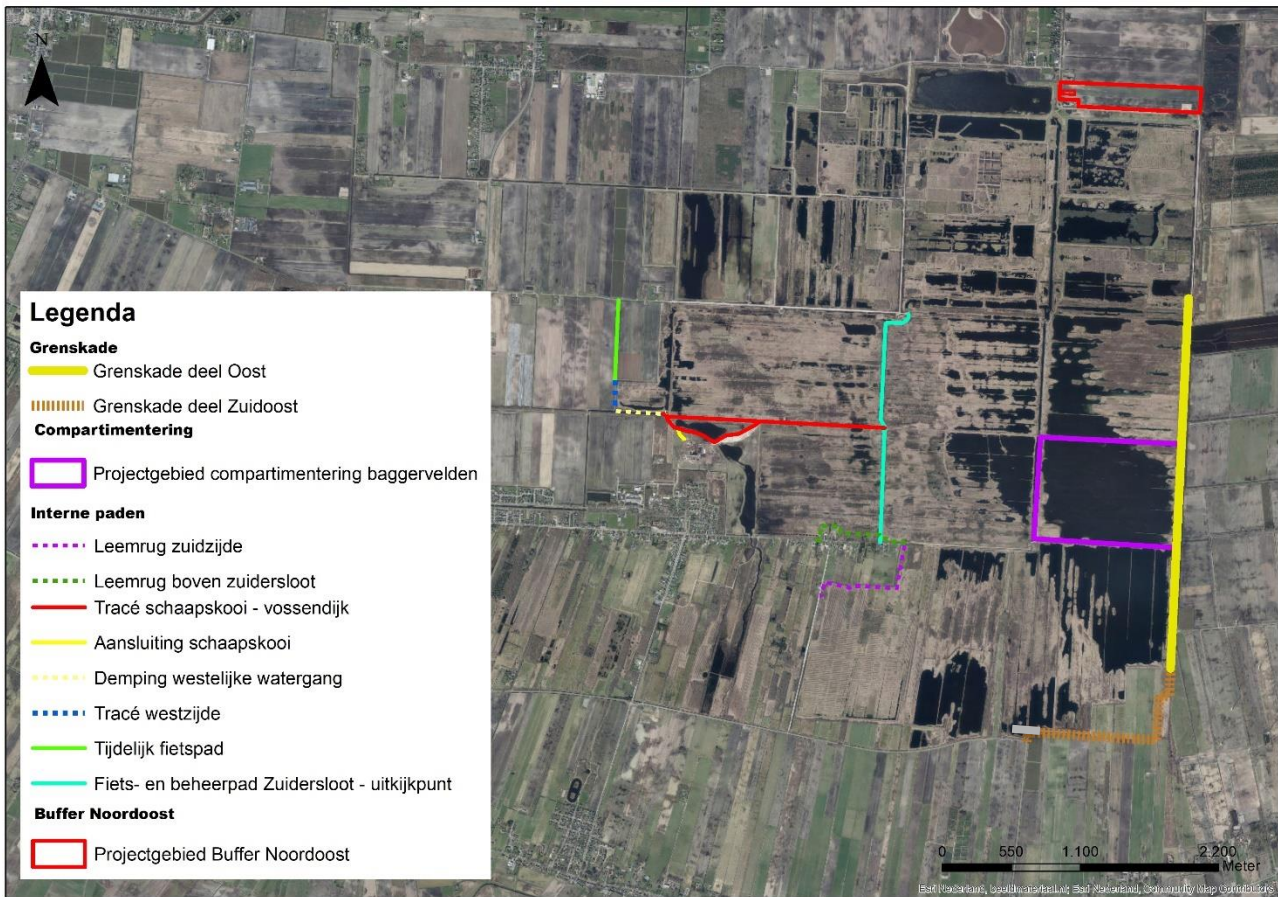
2.1 Ligging plangebied

Het plangebied voor de maatregelen zijn gelegen in of grenzend aan het Natura 2000-gebied Bargerveen (zie Figuur 1 en Figuur 2).

Het Bargerveen is het grootste hoogveenrestant van Nederland en onderdeel van het ooit zeer uitgestrekte Bourtangerveen op de grens van Nederland en Duitsland. Er komen verlande meerstallen en hoogveenherstelvlakten voor, de laatste op door boekweitbrandcultuur aangetast hoogveen. Waar het veen tot dicht aan de minerale ondergrond is verwijderd, zijn na vernatting grote plassen open water ontstaan. Een groot deel van het Bargerveen is door grootschalige industriële vervening en vervolgens vernatting omgevormd tot een water-, insecten- en vogelrijk landschap. Voor het herstel van hoogveen is gebruik gemaakt van compartimentering met veendammen. Vrij grote gebiedsdelen zijn door langdurig gebruik met lichte drainage omgevormd tot schraal grasland (bovenveengraslanden, uniek in Nederland). Mede door de grote variatie aan biotopen en de gradiënt naar de Hondsrug herbergt het Bargerveen een aantal zeer zeldzame planten en dieren. Het betreft een bijzonder belangrijk broedgebied voor vogels van gevarieerd halfopen veenlandschap met kleinschalige waterpartijen.

Figuur 1: Ligging Natura 2000-gebied Bargerveen.

Figuur 2: Luchtfoto Bargerveen met de voorgenomen maatregelen.

2.2 Grenskade

2.2.1 Plangebied Grenskade

Het gebied rondom de Grenskade is grotendeels begrensd als het habitatype Herstellende hoogvenen [H7120]. In de zuidoosthoek van het gebied (liggend aan Grenskade deel Zuidoost; zie Figuur 3) liggen enkele percelen landbouwgrond binnen de begrenzing, met uitzondering van het perceel heide, geheel in de zuidoosthoek. Dit perceel ligt echter buiten het plangebied, waardoor het ook buiten de kade komt te liggen.

Het zuidelijke deel van het Bargerveen (bekend als het Oosteindsche Landen) wordt gevormd door grotendeels open water van noord-zuid georiënteerde compartimenten. Alleen langs de oevers en op smalle kades is een veen- en heidevegetaties (op veraard veen) met lokaal opslag van berk aanwezig.

Het noordelijke deel van het plangebied (liggend aan Grenskade deel Oost; zie Figuur 6), met west-oost georiënteerde compartimenten, is meer begroeid. Ook hier betreft het veenmos en heidevegetaties (op veraard veen) met langs de oostgrens, op de zandondergrond, opslag van hoofdzakelijk berk.

2.2.2 Werkzaamheden Grenskade deel Zuidoost

De werkzaamheden voor het aanleggen van de Grenskade deel Zuidoost (zie Figuur 3) omvatten:

- Het verwijderen van de bestaande vegetatie.
- Het kappen van de zuidelijk en zuidoostelijke aanwezige bosstrook (zie Figuur 4 en Figuur 5).
- Het afgraven en verwijderen van eventueel aanwezige veengrond.
- Het aanvoeren van en ter plekke verwerken van leem en zand in de nieuwe grenskade.
- Het aanbrengen van een beheerpad van zand.

Het afgraven en realiseren van de Grenskade wordt in één keer uitgevoerd. Na afronding zijn geen werkzaamheden op de locatie meer nodig. Hierdoor vindt ook maar één keer verstoring plaats.

Figuur 3: Luchtfoto plangebied Grenskade deel Zuidoost.

Figuur 4: Luchtfoto van de te kappen bosstrook op de locatie van de toekomstige Grenskade Zuidoost.

Figuur 5: Luchtfoto van de te kappen bosstrook op de locatie van de toekomstige Grenskade Zuidoost.

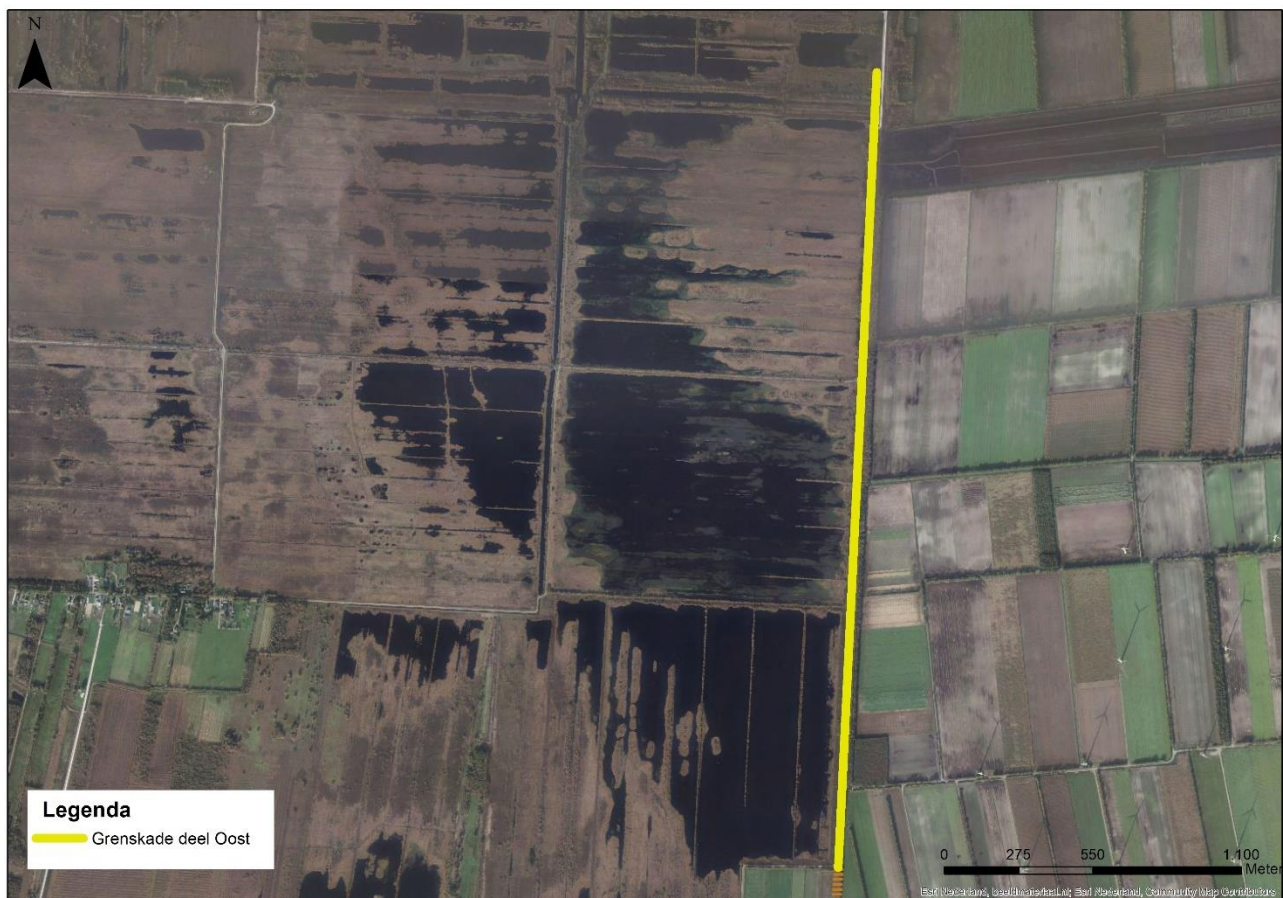

2.2.3 Werkzaamheden Grenskade deel Oost

De werkzaamheden voor het aanleggen van de Grenskade deel Oost vinden plaats in het oosten van het Bargerveen (zie Figuur 6) en omvatten:

- Het verwijderen van de bestaande vegetatie.
- Het afgraven en verwijderen van eventueel aanwezige veengrond.
- Het aanvoeren van en ter plekke verwerken van leem en zand in de nieuwe grenskade.
- Het aanbrengen van een beheerpad van zand en een fietspad van beton.
- Het maken van aansluitingen met de bestaande beheer- en fietspaden.

Het afgraven en realiseren van de kade wordt in één keer uitgevoerd. Na afronding zijn geen werkzaamheden op de locatie meer nodig. Hierdoor vindt ook maar één keer verstoring plaats.

Figuur 6: Luchtfoto plangebied Grenskade deel Oost.

2.2.4 Planning

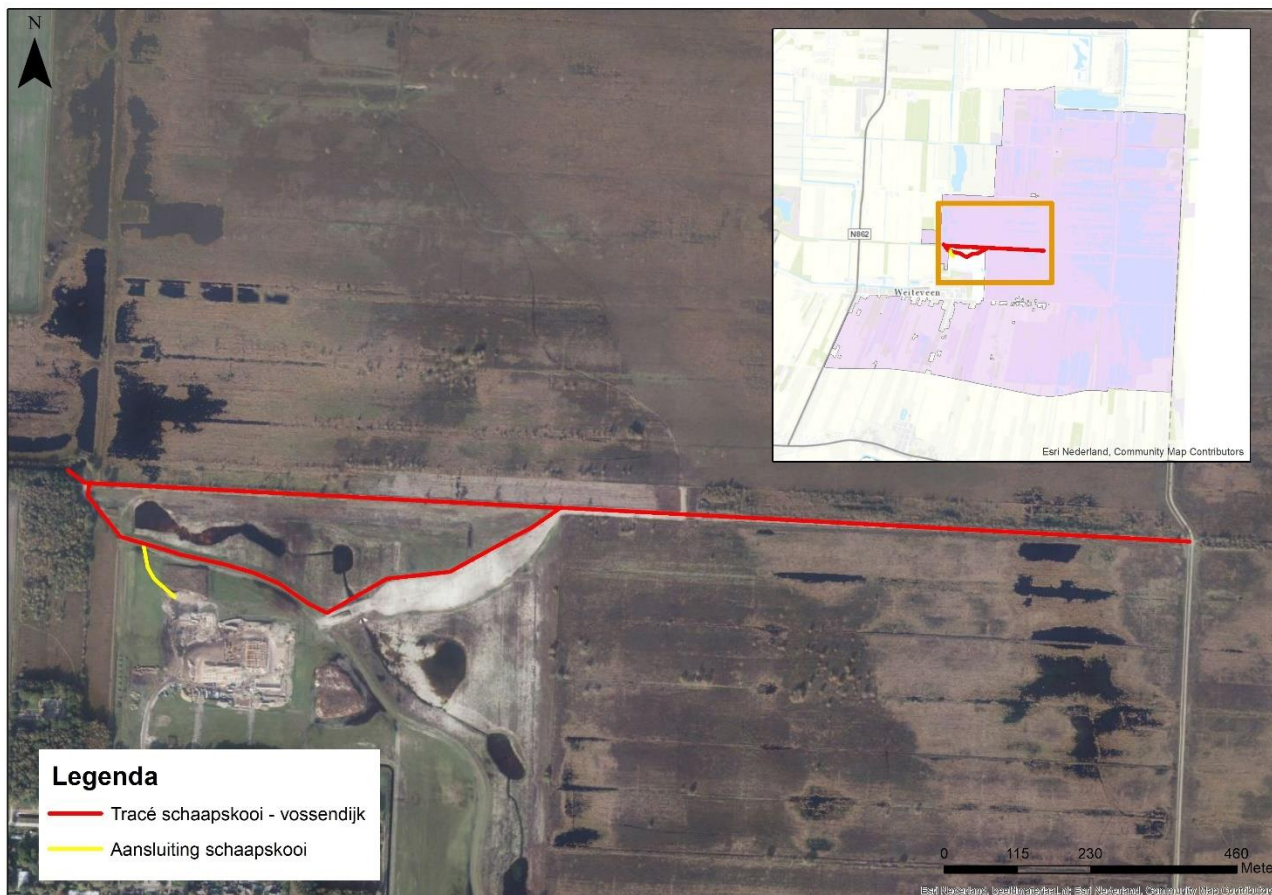
De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

2.3 Interne paden

2.3.1 Realisatie tracé schaapskooi - Vossendijk

2.3.1.1 Plangebied

De werkzaamheden voor de aanleg van tracé schaapskooi – Vossendijk en de aansluiting met de schaapskooi vinden plaats in het noordwesten van het Bargerveen (zie Figuur 7). Rondom de schaapskooi lopen verscheidene paden bestaande uit een betonnen fietspad en een wandelpad van zand. Het zandpad wordt ook dagelijks gebruikt door de schapen die uit de kooi naar het veengebied worden geleid en vice versa.

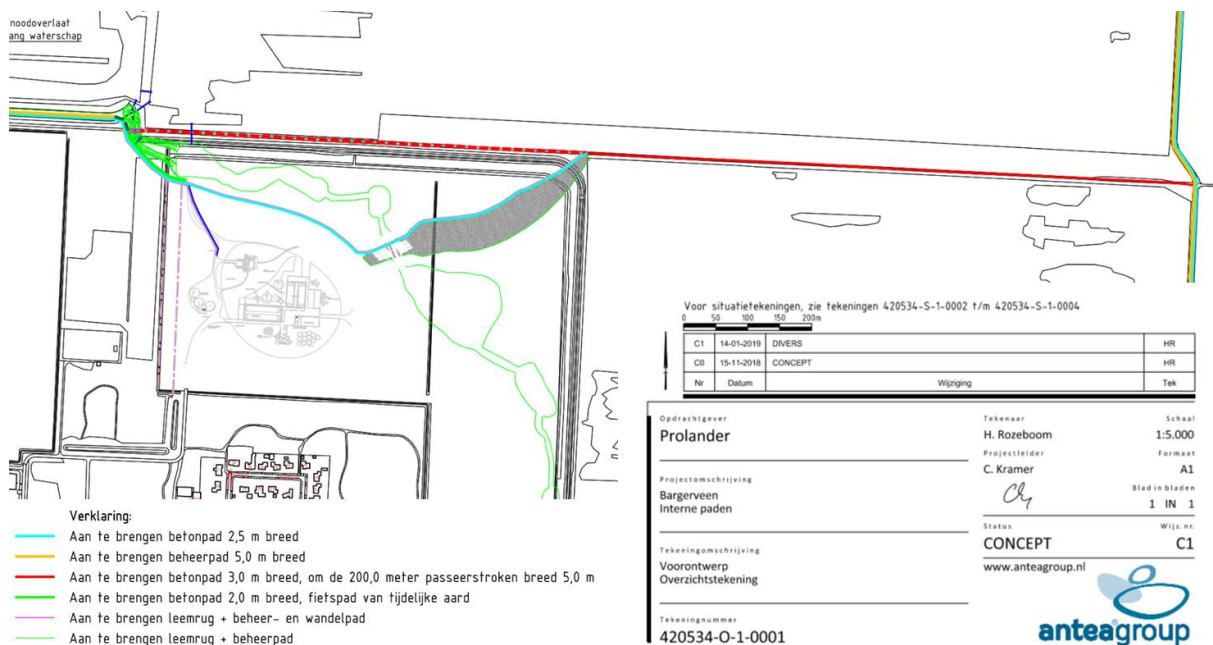
Figuur 7: Luchtfoto plangebied maatregelen Interne paden aanleg tracé schaapskooi - Vossendijk.

2.3.1.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor het aanleggen van het tracé en de verbinding met de schaapskooi omvatten:

- Het aanbrengen van een onderbouw van 500 mm zand en 200 mm menggranulaat.
- Het toepassen van een voorbelasting.
- Het verharden van het bestaande zandpad en aanpassen tot betonnen fietspad van circa 1,7 kilometer lang en drie meter breed met om de 200 meter passeerstroken. Ter plaatse van deze passeerstroken is het pad 5 meter breed met 1 meter berm (zie rode lijn in Figuur 8).
- Het aanbrengen van een verhard pad van 2,5 meter breed (zie blauwe lijn in Figuur 8).
- Realisatie van een leemkade van 140 meter en tot 2 meter beneden maaiveld onder een deel van het verharde pad (zie groene lijn in Figuur 8).
- Het verwijderen van een strook van 10 meter begroeiing (zie Figuur 9), ter plaatse van de te verwijderen begroeiing wordt het talud verflauwd met vrijgekomen veen.

Figuur 8: Geplande werkzaamheden rondom tracé schaapskooi – Vossendijk (Uitsnede uit Antea, 2019. Bargerveen Interne paden, Voorontwerp Overzichtstekening – 420534-O-1-0001).

Figuur 9: Luchtfoto van de te verwijderen begroeiing bij maatregel 1b (Uitvoeringstekening Mitigerende maatregelen Antea Group, d.d. 15-11-2018).

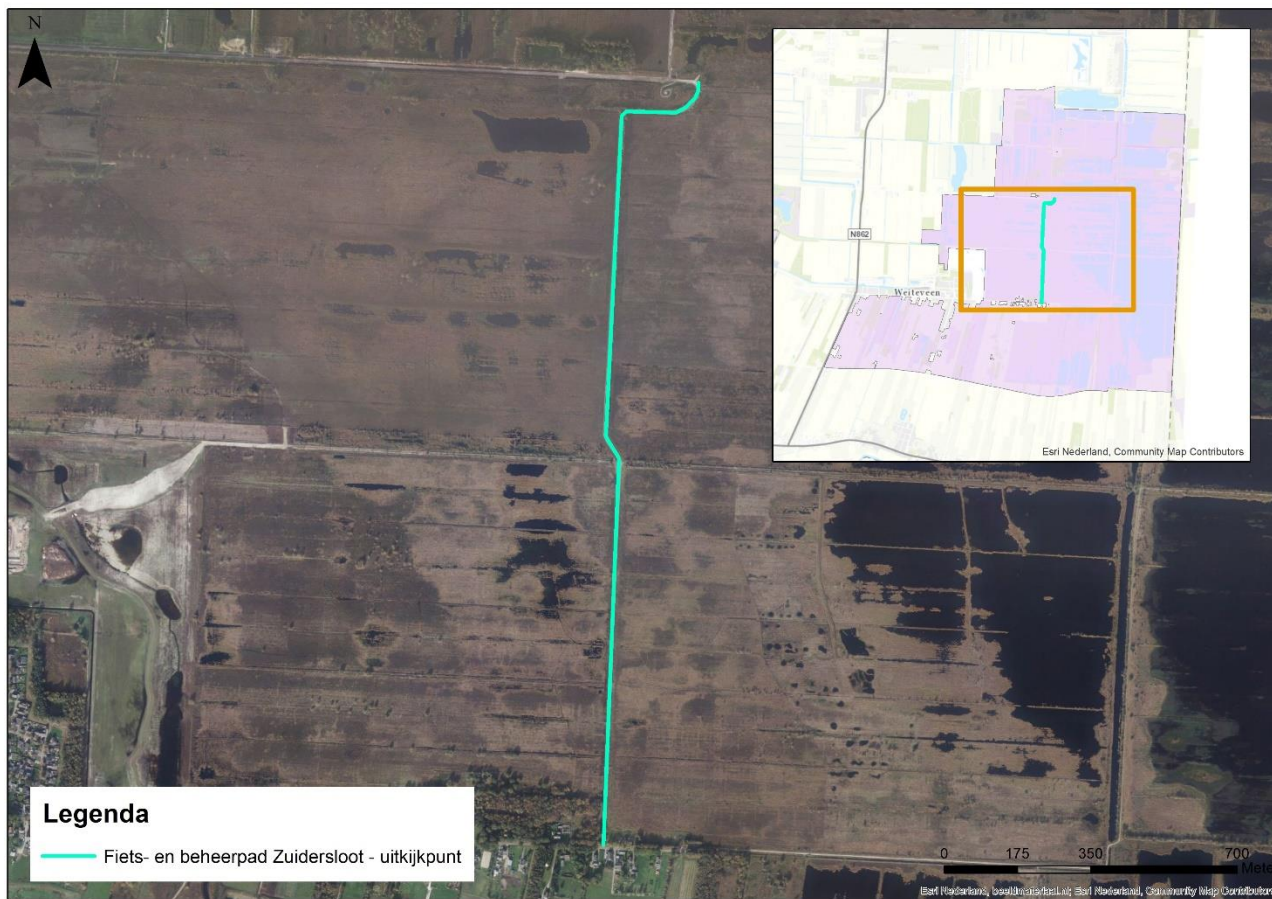
2.3.1.3 Planning

De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

2.3.2 Aanleg fiets- en beheerpad Zuidersloot - uitkijkpunt

2.3.2.1 Plangebied

De werkzaamheden voor de aanleg van fiets- en beheerpad Zuidersloot – Uitkijkpunt vinden centraal in het Bargerveen plaats (zie Figuur 10). In de huidige situatie betreft het een schelpenpad van circa 2 kilometer, 1,5 à 2 meter breed wat grotendeels overgroeid is waardoor de breedte nu ongeveer één meter is. Naast het fietspad ligt langs de gehele lengte een bestaand beheerpad.

Figuur 10: Luchtfoto plangebied maatregelen Interne paden aanleg fiets- en beheerpad Zuidersloot - uitkijkpunt.

2.3.2.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor de aanleg omvatten:

- Het aanbrengen van een onderbouw van 500 mm zand en 200 mm menggranulaat.
- Het toepassen van een voorbelasting.
- Het verbreden en verharderen met beton van het bestaande fietspad naar 2,5 meter breed.
- Het aanbrengen van een beheerpad van zand van 5 meter breed.
- Het aanbrengen van een stuwput met buis aan de noordzijde van het pad.

In de uiteindelijke situatie is er sprake van een beheerpad van 5 meter, een fietspad van 2,5 meter en 1 meter berm naast het fietspad. Het extra ruimtebeslag van 1 meter ligt aan de kant van het fietspad (westzijde).

2.3.2.3 Planning

De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

2.3.3 Dempnen westelijke watergang en aanleg tracé westzijde

2.3.3.1 Plangebied

De werkzaamheden voor het dempen van de westelijke watergang en de aanleg van tracé westzijde vinden plaats in het noordoosten van het Bargerveen (zie Figuur 11). Ter hoogte van maatregel 4b loopt momenteel een gesloten watergang. Ten westen van maatregel 4a loopt een waterschapssloot en ten oosten ligt een bosstrook met struiken.

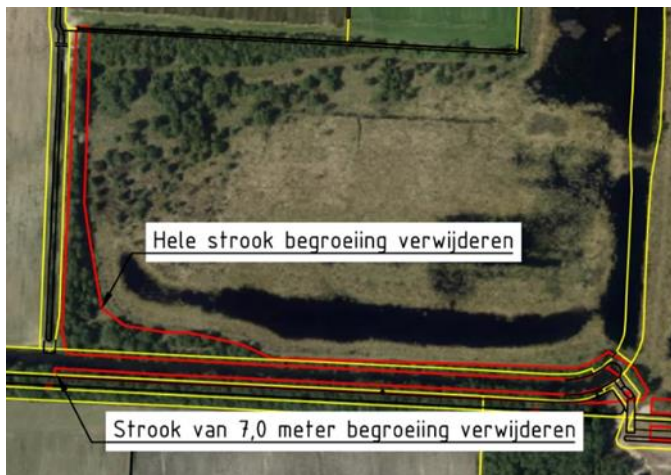

Figuur 11: Luchtfoto plangebied maatregelen Interne kades paden ten noorden van Weiteveen.

2.3.3.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor de aanleg van paden ten noorden van Weiteveen omvatten:

- Het dempen van de watergang met zand ter plaatse van het beheer- en fietspad en het vrijgekomen materiaal voor het overige deel.
- Ter plaatse van de fiets- en beheerpaden bij tracé westzijde vindt grondverbetering plaats door middel van grondvervangende door zand.
- De realisatie van een nieuwe leemkade tot de bestaande leemlaag die aansluit op de leemkade nabij de schaapskooi (4a en 4b):
  - De leemkade in westelijke richting (4b) wordt grotendeels gerealiseerd in de westelijke watergang die zal worden gedempt.
  - De leemkade in noordelijke richting (4a) wordt gerealiseerd op het bestaande schouwpad langs de waterschapssloot.
  - Aan de oostelijke zijde van 4a wordt hiervoor een bosstrook met struiken van 5-8 meter hoog gekapt (zie Figuur 12).
  - Naast het tracé westzijde wordt een stuwput gerealiseerd.
- Aanleg van een verhard fietspad van 2,5 meter breed op beide kaden.
- Aanleg van een beheerpad van zand van 5 meter breed op beide kaden.

Figuur 12: Luchtfoto van de te kappen bosstrook en verwijdering van struiken bij maatregel 4a en 4b (Uitvoeringstekening Mitigerende maatregelen, Antea Group, d.d. 15-11-2018).

2.3.3.3 Planning

De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

2.3.4 Aanleg tijdelijke fietspad

2.3.4.1 Plangebied

De werkzaamheden voor de aanleg van het tijdelijke fietspad langs de waterschapssloot naar de Noordersloot vinden plaats in het noordoosten van het Bargerveen (zie Figuur 13). Op dit moment ligt langs de sloot al een bestaand schouwpad. Ten noorden hiervan bevindt zich de watergang Noordersloot met hieraan de weg de Verlengde Noordersloot. Ten oosten en westen van het plangebied bevinden zich agrarische percelen.

Figuur 13: Luchtfoto plangebied maatregelen Interne paden aanleg tijdelijk fietspad.

2.3.4.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor de aanleg van verharding langs de waterschapssloot naar Noordersloot omvatten:

- Het aanbrengen van een cunet tot maximaal 1,0 meter onder maaiveld.
- De aanleg van een (tijdelijk) fietspad van betonplaten van 2 meter breed op het reeds bestaande schouwpad met een lengte van 650 meter.

2.3.4.3 Planning

De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

2.3.5 Aanleg leemruggen rondom Zuidersloot

2.3.5.1 Plangebied

De werkzaamheden voor de aanleg van leemkades rondom de weg Zuidersloot vinden centraal in het Bargerveen plaats (zie Figuur 14). Ten noorden en ten zuiden van de Zuidersloot bevindt zich bebouwing, met graslanden en bospercelen. Op de zuidelijk aan te leggen leemkade (6b) ligt momenteel nog een watergang.

Figuur 14: Luchtfoto plangebied maatregelen Interne kades paden aanleg leemkade rondom Zuidersloot.

2.3.5.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor de aanleg van leemruggen rondom de bebouwing aan de Zuidersloot omvatten:

- Het aanleggen van een leemrug tot 2,5 meter beneden maaiveld die aansluit op bestaande leemkades:
  - De leemrug boven Zuidersloot wordt circa 900 meter lang.
  - De leemrug zuidzijde wordt circa 1,1 kilometer lang en wordt deels gerealiseerd op/in de bestaande watergang.
- Het kappen van een bosstrook en struiken van 6 meter ter hoogte van de leemrug boven Zuidersloot voor aanleg en gebruik (zie Figuur 15).
- Het dempen van de watergang ter hoogte van de leemrug zuidzijde.
- De realisatie van een zandpad op de leemrug zuidzijde.
- Het ontgraven van een laagte aan het zuiden van de leemrug zuidzijde t.b.v. het opvangen van het natuurwater.

Figuur 15: Luchtfoto van de te kappen bosstrook en verwijdering van struiken bij leemrug boven Zuidersloot.

2.3.5.3 Planning

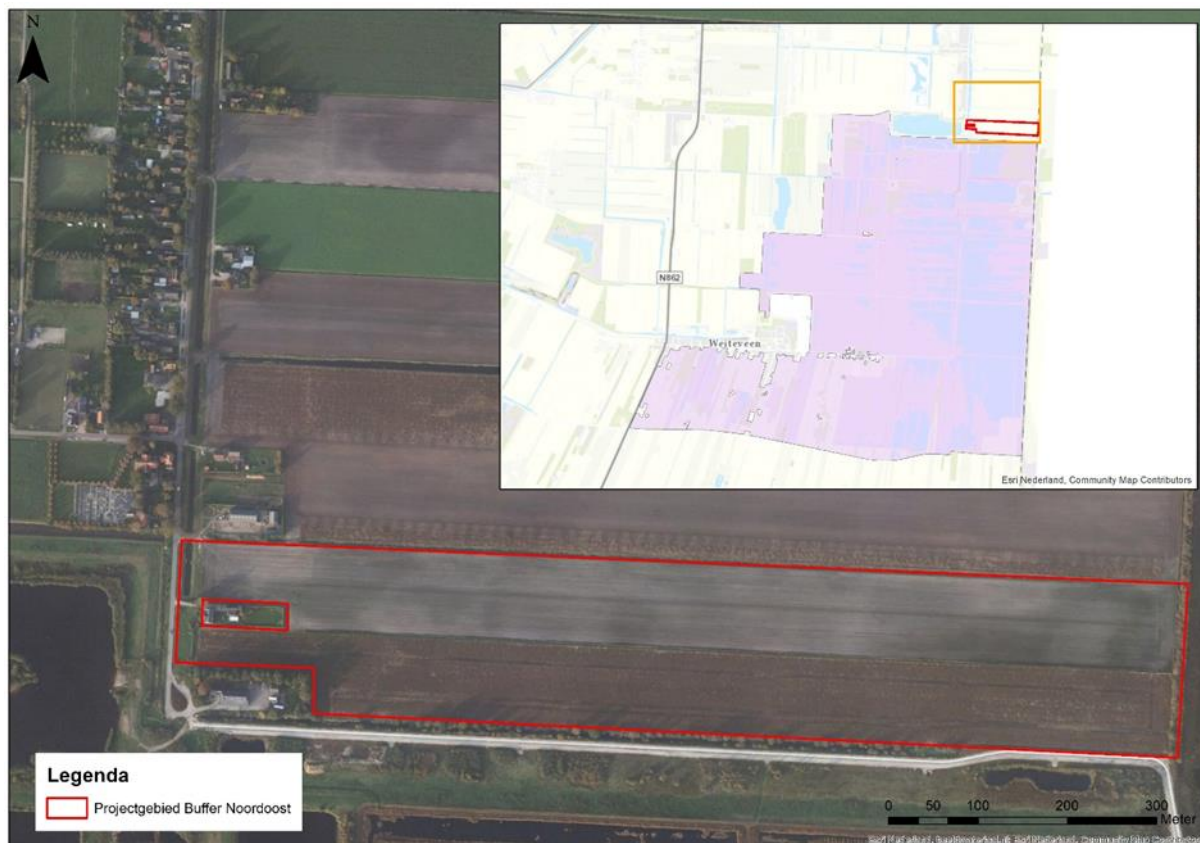
De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

2.4 Buffer Noordoost

2.4.1 Plangebied

Het plangebied voor de realisatie van de Buffer Noordoost ligt ten Noordoosten van het Bargerveen (zie Figuur 16). Het plangebied bestaat uit twee percelen van in totaal circa 20 ha waar in 2018 gerst en zonnebloemen werden verbouwd en een deel braak lag.

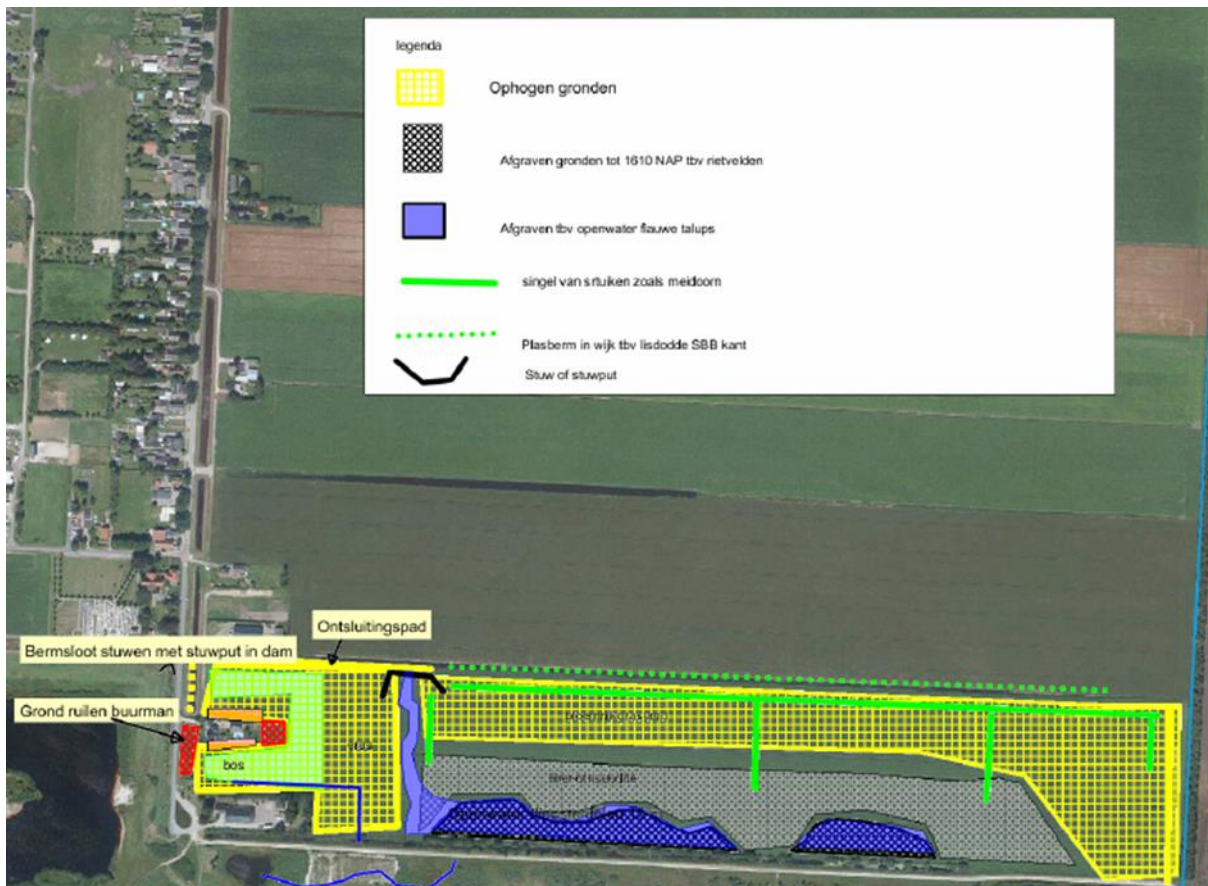

Figuur 16: Ligging plangebied Buffer Noordoost.

2.4.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor het realiseren van de Buffer Noordoost zijn weergegeven in Figuur 17 en omvatten:

- Het deels afgraven van de gronden voor de realisatie van een natte zone. Hierbij worden er rietzones en open water gecreëerd.
- Deel van de vrijgekomen grond elders in het gebied verwerken voor ophoging (ander deel gaat naar depot).
- De aanplant van bos aan de noord- en zuidkant van de particuliere woning en (mogelijk) inzaaien van bloemrijk grasland.
- De aanplant van besdragende boomsoorten in het noorden.
- De mogelijke kap van enkele bomen aan de noordzijde van de zuidelijke watergang, waardevolle eiken blijven wel behouden.

Figuur 17: Schets Projectvoornemen (Bron: Staatsbosbeheer).

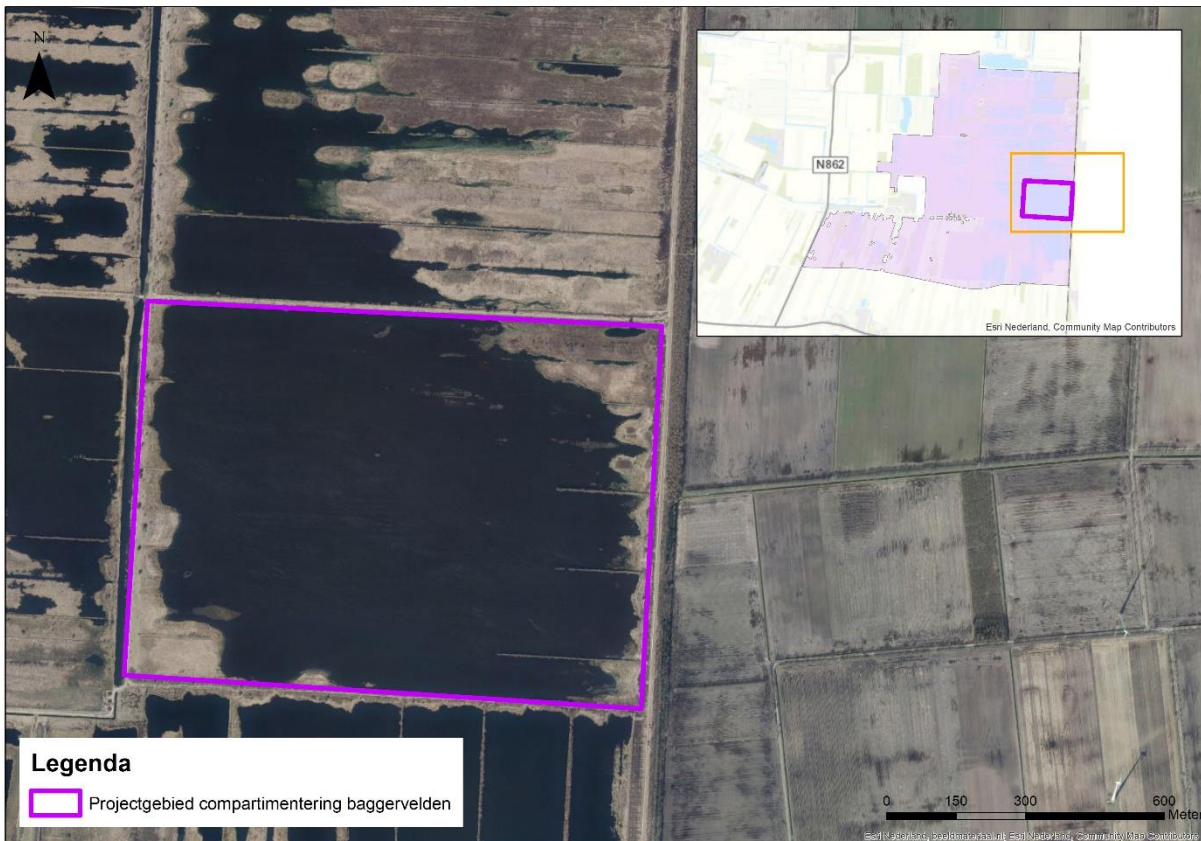
2.4.3 Planning

De start van de werkzaamheden is gepland voor september 2019, mogelijk dat de kap van de bomen voor het broedseizoen (indicatief van half maart tot en met half juli) 2019 al plaatsvindt.

2.5 Compartimentering baggervelden

2.5.1 Plangebied

Het plangebied voor de compartimentering van de baggervelden ligt aan de oostzijde van het Baggerveen (zie Figuur 18). Het plangebied is circa 90 hectare waarvan circa 80 hectare bestaat uit open water. Rond het Baggerveld zijn zandige paden aanwezig. Tussen de paden en het Baggerveld is begroeiing van grassen (veel pijpenstrootje) met struik- en dopheide en opslag van voornamelijk berk en bramen aanwezig (Antea, 2019).

Figuur 18: Ligging plangebied compartimentering baggervelden.

2.5.2 Werkzaamheden

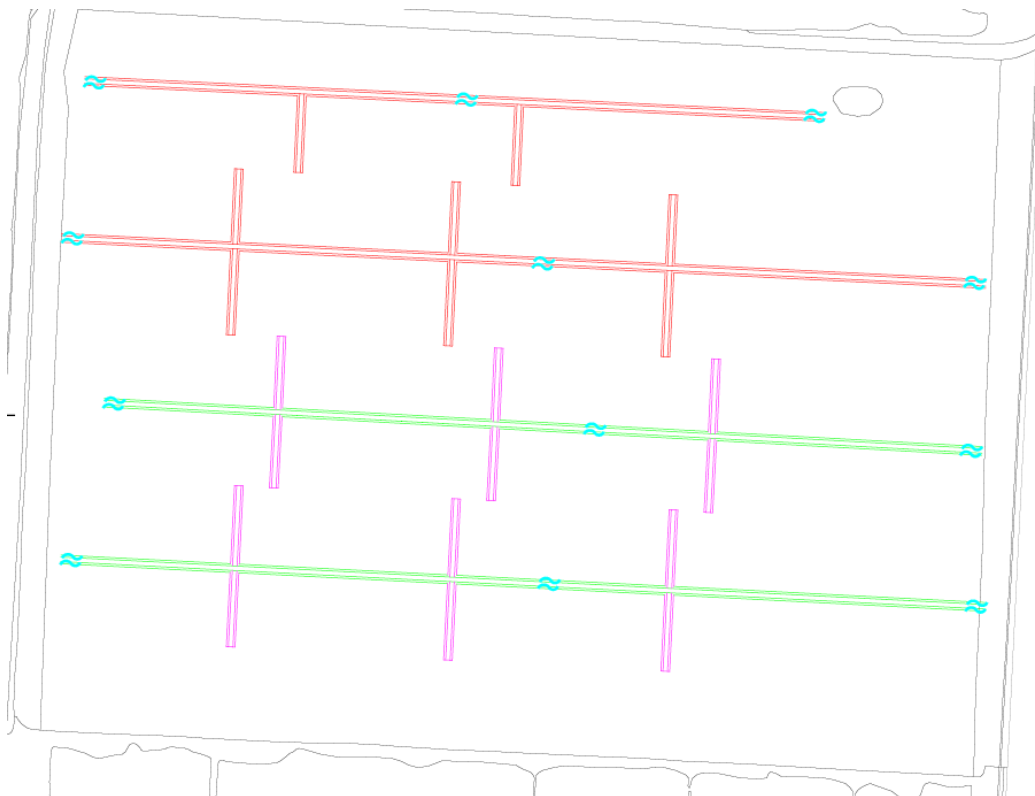
De werkzaamheden voor de compartimentering bestaan uit:

- Afdekking van de bodem met veen dat vrijkomt bij de werkzaamheden aan de grenskade, grenzend aan de oostzijde van het plangebied.
- Aanleg van legakkers met materiaal wat vrijkomt bij de aanleg van de grenskade grenzend aan de oostzijde van het plangebied (zie Figuur 19).

De exacte werkwijze en te gebruiken materieel is niet in het contract voorgeschreven en ligt ter keuze aan de aannemer (Antea, 2019). Er zijn wel randvoorwaarden gesteld:

- De bestaande griedelaag mag niet aangetast worden.
- Er mag niet gegraven worden in het bestaande veenpakket.
- De beheer- en zandpaden ten westen, noorden en oosten van het gebied zijn vrijgegeven aan de aannemer, opdat de aannemer, mits hij hier in zijn werkwijze voor kiest, de mogelijkheid heeft een rondje te rijden (zie Figuur 20). Op deze manier hoeven de dumpers niet terug te rijden over het slappe (net aangebrachte) veenpakket.

Figuur 19: Locatie 'legakkers' waarbij de afstand ertussen ongeveer 190 meter bedraagt. De legakkers in groen hebben eerste prioriteit. Daarna de 'golfbrekers' in roze en dan de noordelijk gelegen legakkers in rood aangegeven. De blauwe 'golfsjes' geven doorgangen aan t.b.v. de doorstroming.

Figuur 20: Mogelijke rijroutes (rode pijlen) aannemer. Het pad op de grens van het Amsterdamsche Veld en het Schoonebeekerveld (groene pijl) is geen onderdeel van de rijroute.

2.5.3 Planning

De planning is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in dit protocol rekening gehouden met een jaarrond planning.

3 WETTELIJK KADER

3.1 Wet natuurbescherming

De soortbescherming van de Wet natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. De Wnb kent drie verschillende beschermingsregimes:

- Vogelrichtlijnsoorten
- Habitatrichtlijnsoorten
- Andere soorten

De verbodsbepalingen zijn een belangrijk onderdeel van de Wnb. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1 Vogelrichtlijnsoorten, 3.5 overige Habitatrichtlijnsoorten en 3.10 Andere soorten). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11).

De provincie Drenthe heeft in haar verordeningen uit de lijst van 'Andere soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. De zorgplicht is in alle gevallen van toepassing.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en soorten, ook voor soorten die niet beschermd zijn (art 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zoveel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (art 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (art 1.11, lid 3).

Voor soorten waarvoor in Drenthe geen vrijstelling geldt, moet – wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt – een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepaling van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden. Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per beschermingscategorie.

Een nadere toelichting op het wettelijk kader is opgenomen in Bijlage A.

3.2 Sancties bij overtreding

Wanneer overtreding van de Wet natuurbescherming plaatsvindt of aantoonbaar niet conform de zorgplicht wordt gewerkt kan het bevoegd gezag (provincie) het werk stilleggen, waarna eerst de situatie gereduceerd dient te worden.

Dit kan betekenen dat de beheer- en onderhoudswerkzaamheden geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Wnb bepaalde voorwaarden. Daarnaast kan een boete worden opgelegd. De wetgever heeft de boete geïntroduceerd vanwege de wenselijkheid van lik-op-stukbeleid en dat overtredingen snel worden bestraft. De boete bedraagt maximaal € 410,00 voor natuurlijke personen en € 4.100,00 voor rechtspersonen (artikel 7.6, vierde lid, Wnb). Het is dus belangrijk om de werkzaamheden volgens de gestelde voorschriften uit te voeren.

4 COÖRDINATIE

4.1 Toezicht en handhaving

De volgende personen zijn vanuit de ..... (Opdrachtnemer) en ..... (Aannemer) betrokken en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het ecologisch werkprotocol.

Er wordt hierbij specifiek opgelet of mitigerende maatregelen worden uitgevoerd:

- Coördinator werkzaamheden – ..... (Opdrachtnemer en Aannemer)
- Ecologische begeleiding – ..... (Ecoloog)

Tijdens de werkzaamheden is ecologische begeleiding door een deskundig ecoloog zie paragraaf 4.3 noodzakelijk. Wanneer tijdens de werkzaamheden twijfel bestaat over de uitvoering, beschermde soorten op een onverwachte plaats worden aangetroffen of wanneer volgens de betrokken ecoloog de werkzaamheden op een locatie in conflict zijn, moet het advies als bindend worden gezien en moet direct actie worden ondernomen.

Bij calamiteiten kan contact worden opgenomen met:

- ..... (+31 6....., ...@.....)
- ..... (+31 6....., ...@.....)

Het werkprotocol dient tijdens de werkzaamheden aanwezig te zijn op de locatie. Op verzoek moet deze kunnen worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Om effecten op beschermde soorten conform dit protocol tijdens de werkzaamheden te beperken, is een goede samenwerking, afstemming en coördinatie vereist. Wijzigingen in planning, fasering, uitvoermethode of geheel nieuwe activiteiten in afwijking van het ecologisch werkprotocol, moeten vooraf getoetst worden door de ecoloog. Ecologische onderzoeken en te treffen maatregelen zijn gebonden aan specifieke perioden voor uitvoering. Om ongewenste uitloop te voorkomen, is het daarom noodzakelijk om wijzigingen zo vroeg mogelijk in beeld te brengen en te communiceren met de ecoloog.

4.2 Instructie medewerker en/of opdrachtnemer

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden wordt het projectteam en de aannemer op de hoogte gesteld van de maatregelen die getroffen moeten worden en welke zijn uitgewerkt in dit ecologisch werkprotocol. De medewerkers worden door de verantwoordelijk ecoloog ingelicht over de manier waarop de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Tevens wordt besproken waar er rekening moet worden gehouden met beschermde soorten. Centraal hierbij staat het voorliggende ecologisch werkprotocol. In hoofdstuk 5 staat in detail beschreven welke maatregelen getroffen dienen te worden en (indien relevant) op welke wijze deze uitgevoerd dienen te worden.

4.3 Deskundig ecoloog

In dit werkprotocol wordt bij de werkzaamheden genoemd dat deze onder begeleiding van een ecoloog moeten plaatsvinden. Hier wordt telkens een deskundig ecoloog bedoeld. Onder deskundig ecoloog verstaat de provincie Drenthe een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of

met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of

- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 MITIGERENDE MAATREGELEN

Onderstaande paragrafen behandelen voor de uit te voeren maatregelen in het kader van de Grenskade, de Interne paden en de aanleg van de Buffer Noordoost de noodzakelijke mitigerende maatregelen per soortgroep.

5.1 Grenskade

5.1.1 Kap van bomen Grenskade deel Zuidoost

Bij de kap van de bomen voor de aanleg van Grenskade deel Zuidoost dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 1. Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat een specifieke bosstrook bij Grenskade Zuidoost leefgebied vormt van levendbarende hagedis. Voor deze soort geldt dat er extra maatregelen getroffen dienen te worden (zie Tabel 1).

Tabel 1: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van kap bomen bij aanleg van Grenskades.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf • Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken.
Reptielen en amfibieën	Voorkomen, verstoren of doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> • Voorafgaand aan winterrust werkgebied uitrasteren met amfibieënschermen (zie Figuur 21 en Figuur 22a &b), én • Wegvangen en verplaatsen door een ecologisch deskundige van eventueel nog aanwezige exemplaren 	<ul style="list-style-type: none"> • Amfibieënschermen plaatsen voor winterrust in de periode april tot en met juli, én • Voorafgaand aan de kapwerkzaamheden wegvangen en verplaatsen van eventueel nog in het uitgerasterde werkgebied aanwezige exemplaren.

Figuur 21: Locatie voor plaatsen reptielenscherm en in te graven emmers.

Figuur 22a & b: Detailweergaven van de linkerzijde (a) en rechterzijde (b) van het te plaatsen scherm en de emmers.

5.1.2 Kap en rooien van struweel en struiken Grenskade Oost

Bij de kap en het rooien van struweel en struiken voor de aanleg van Grenskade Oost dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in kader van rooien van struweel en struiken bij aanleg van Grenskades.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf • Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken, én • Voorafgaand aan de kapwerkzaamheden wordt het gebied gecontroleerd door een ecooloog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken, én • Controle kapgebied voorafgaand aan de werkzaamheden.
Jaarrond beschermde nesten		<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen of een afstand van 75 meter tot het horst bewaren, én • Voorafgaand aan de kapwerkzaamheden wordt de directe omgeving van het bestaande horst (zie Figuur 23) gecontroleerd door een ecooloog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten februari tot en met augustus (broedseizoen buizerd) of afstand van 75 meter bewaren
Reptielen en amfibieën	Voorkomen, verstoren of doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> • Ongeschikt maken van het leefgebied en aanleggen barrière naar oostelijke kapgebied door een strook van 5 meter ten westen van het bestaande fiets- en beheerpad tot een hoogte van 5-10 centimeter te maaien (zie Figuur 24). • Aanleg van 2 houtstapels van snoeihout, stobben en boomstammen ten westen van het kapgebied (zie Figuur 24). Deze 2 stapels zijn vergelijkbaar maar aanvullend aan de ook aan te leggen adderhopen (zie maatregel 5.1.8). 	<ul style="list-style-type: none"> • Maaiwerkzaamheden uitvoeren buiten half april tot en met half augustus (voortplantingsperiode). • Aanleg houtstapels voor oktober (voorafgaand aan de winterrust).

Figuur 23: Locatie voor controle door ecoloog nabij buizerdhorst langs Grenskade Oost.

Figuur 24: Locatie voor de te maaien strook en aanvullend aan te leggen takkenhopen.

5.1.3 Afgraven en aanbrengen van grond

Bij het afgraven en aanbrengen van grond voor de aanleg van Grenskade deel Zuidoost en deel Oost dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van afgraven en aanbrengen van grond bij aanleg van de Grenskades.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoenen plannen, óf • Broedlocaties vóór of ná broedseizoenen ongeschikt maken door het verwijderen van begroeiing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoenen ongeschikt maken.
Amfibieën en zoogdieren	Voorkomen en doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> • Rustig één kant opwerken, zodat aanwezige individuen een richting hebben om te ontsnappen. 	<ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.

5.1.4 Aanbrengen van verharding

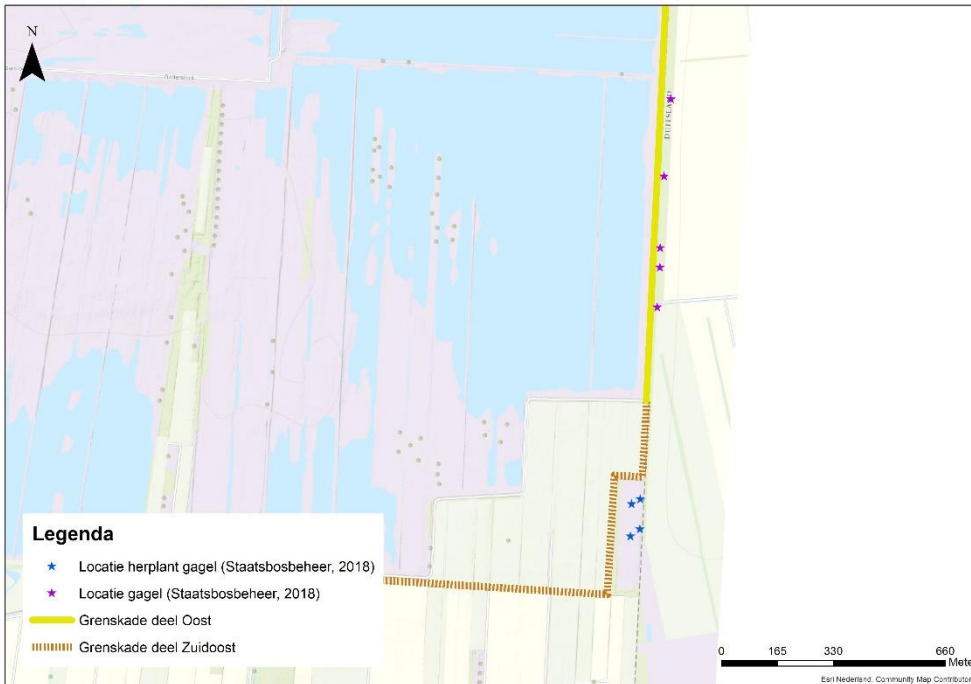
Bij het aanbrengen van verharding voor de aanleg van Grenskade deel Zuidoost en deel Oost dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 4

Tabel 4: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van aanbrengen van verharding bij de aanleg van Grenskades.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoenen plannen, óf • Broedlocaties vóór of ná broedseizoenen ongeschikt maken door het verwijderen van begroeiing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoenen ongeschikt maken.
Amfibieën en zoogdieren	Voorkomen en doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> • Rustig één kant opwerken, zodat aanwezige individuen een richting hebben om te ontsnappen. 	<ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.

5.1.5 Verplaatsing en herplant gagel (maatregel Staatsbosbeheer)

Naast de hiervoor genoemde maatregelen (zie 5.1.1 tot en met 5.1.4) heeft Staatsbosbeheer aangegeven dat in het gebied direct ten oosten van de Grenskades op een viertal locaties gagel staat die herplant moet worden (zie Figuur 25). De exacte locatie en uitvoering afstemmen met Staatsbosbeheer.

Figuur 25: Indicatieve locatie van gage en herplant locaties nabij de Grenskades.

5.1.6 Verplaatsing en herplant orchis (maatregel Staatsbosbeheer)

Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat in het gebied direct gelegen aan de Grenskades groeiplaatsen van welriekende orchis staan die verplaatst moeten worden (zie Figuur 26). De groeilocatie van de orchissen moeten in een of meerdere plagen van circa 30 centimeter worden uitgegraven. De nieuwe locatie wordt 30 centimeter afgegraven alwaar de plag(en) met orchissen geplant kunnen worden. De exacte locatie en uitvoering afstemmen met Staatsbosbeheer.

Figuur 26: Indicatieve locatie van welriekende orchis en herplant locatie nabij de Grenskade.

5.1.7 Aanplant meidoorn (maatregel Staatsbosbeheer)

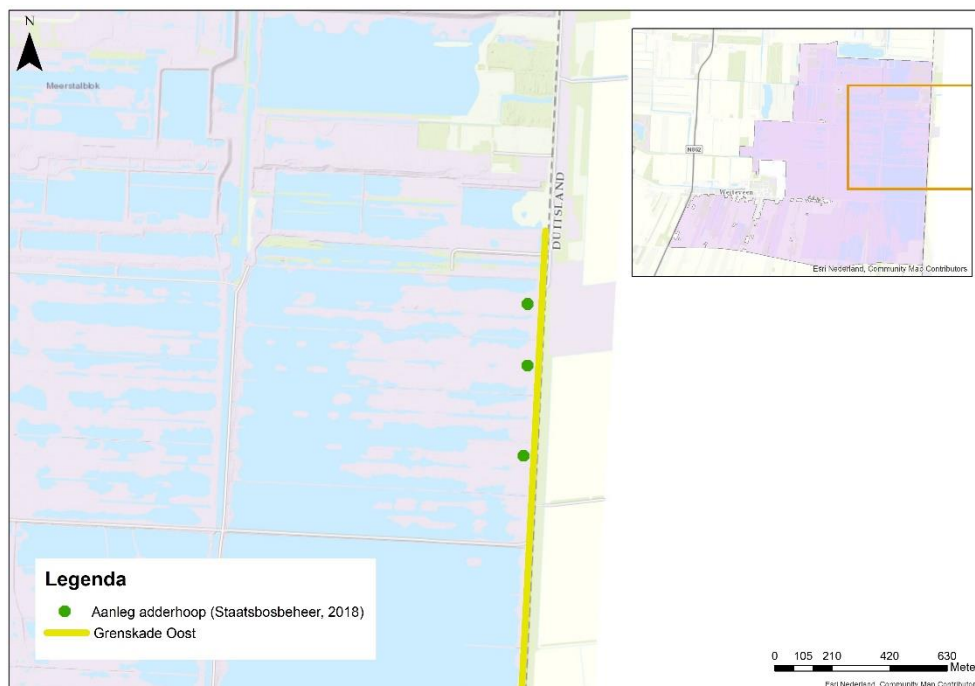
Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat in het gebied direct ten westen van de Grenskades meidoorn moet worden aangeplant in het kader van leefgebied voor grauwe klauwier. De aanplantlocatie is bij benadering weergegeven in Figuur 27. De exacte invulling van deze maatregel, de locatie en de uitvoering verder afstemmen met Staatsbosbeheer.

Figuur 27: Indicatieve locatie voor aanplant meidoorn nabij de Grenskade.

5.1.8 Aanleg adderhopen (maatregel Staatsbosbeheer)

Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat in het gebied direct ten westen van de Grenskade een drietal adderhopen moet worden gerealiseerd (zie Figuur 28). De adderhopen kunnen worden gemaakt met lokaal afval- en snoeihout en moeten minimaal 1,6 meter bij 1,2 meter en 1 meter hoog te zijn. De exacte locatie en uitvoering afstemmen met Staatsbosbeheer.

Figuur 28: Indicatieve locatie aanleg adderhopen nabij de Grenskade.

5.2 Interne paden

5.2.1 Kap van bomen en verwijderen begroeiing

Bij de kap van de bomen en het verwijderen van de begroeiing moeten maatregelen worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 5.

Tabel 5: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van kap van bomen en verwijderen begroeiing bij maatregel Tracé Schaapskooi-Vossendijk; Tracé Westzijde en demping westelijke watergang; Leemrug boven Zuidersloot en Leemrug Zuidzijde.

Maatregel	Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
<ul style="list-style-type: none"> Tracé Schaapskooi-Vossendijk Tracé westzijde en demping westelijke watergang Leemrug boven Zuidersloot en Leemrug Zuidzijde 	Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten half maart tot en met half juli, óf Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken
	Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> Kapwerkzaamheden nabij buizerdhorst bij de leemrug boven Zuidersloot buiten het broedseizoen plannen (zie Figuur 29). 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten februari tot en met augustus (broedseizoen buizerd).
	Reptielen en amfibieën	Voorkomen, verstoren of doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten gevoelige periode (winterrust) plannen, én Reeds aanwezige houtstapel nabij Tracé Schaapskooi-Vossendijk behouden bij kap bomen (zie Figuur 30). 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten oktober tot en met half april (winterrust).

Figuur 29: Locatie buizerdhorst nabij te kappen bosstrook bij de leemrug boven Zuidersloot.

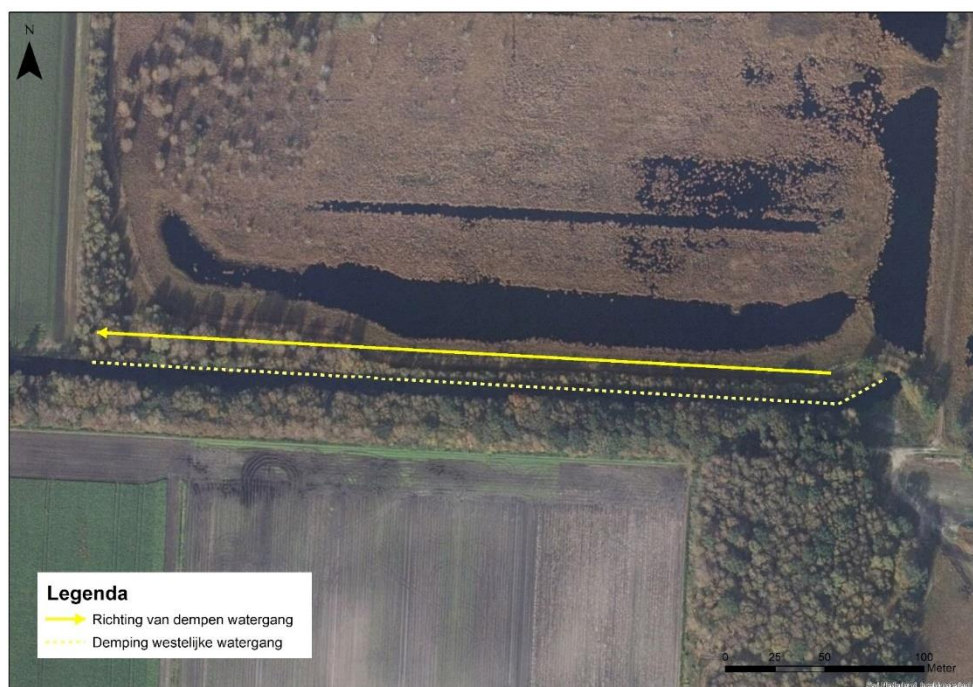
Figuur 30: Locatie houtstapel nabij de te kappen bosstrook langs tracé schaapskooi-Vossendijk.

5.2.2 Dempnen van watergang

Bij de demping van de westelijke watergang moeten maatregelen worden getroffen voor beschermde soorten. Het betreft een open watergang. Hierdoor volstaat het om bij het dempen rustig één richting op te werken richting de open zijde (van oost naar west) waar dieren naar toe kunnen vluchten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 6.

Tabel 6: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van dempen watergang bij maatregel 4b.

Maatregel	Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Demping westelijke watergang	Algemene broedvogels	Voorkomen. Verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf • Broedlocaties langs oever vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken (maaïen van eventueel aanwezig struweel of riet langs de oever). 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken
	Vissen en amfibieën	Voorkomen en doden van individuen	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden uitvoeren buiten gevoelige periodes (voortplantingsperiode), én • Dempen van watergang fasen waarbij rustig naar een zijde (de open zijde) wordt gewerkt (zie Figuur 31). 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half februari tot en met half juli (voortplantingsperiode).

Figuur 31: Richting van dempen bij maatregel Dempen westelijke watergang.

5.2.3 Afgraven en/of aanbrengen van grond

Bij de maatregelen tracé schaapskooi-Vossendijk; Fiets- en beheerpad Zuidersloot-uitkijkpunt; tracé westzijde; tijdelijk fietspad; leemrug boven Zuidersloot en leemrug zuidzijde wordt op meerdere locaties grond afgegraven en/of aangebracht. Hier dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 7.

Tabel 7: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van afgraven en/of aanbrengen van grond bij maatregel tracé schaapskooi-Vossendijk; fiets- en beheerpad Zuidersloot-uitkijkpunt; tracé westzijde; tijdelijk fietspad; leemrug boven Zuidersloot en leemrug zuidzijde.

Maatregel	Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
<ul style="list-style-type: none"> Tracé schaapskooi-Vossendijk Fiets- en beheerpad Zuidersloot-uitkijkpunt Tracé westzijde Tijdelijk fietspad Leemrug boven Zuidersloot en leemrug zuidzijde 	Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken door het verwijderen van begroeiing. 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten half maart tot en met half juli, óf Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken.
	Amfibieën en zoogdieren	Voorkomen en doden van individuen	<ul style="list-style-type: none"> Rustig één kant opwerken, zodat aanwezige individuen een richting hebben om te ontsnappen 	<ul style="list-style-type: none"> N.v.t.

5.2.4 Aanbrengen van verharding

Bij de maatregelen tracé schaapskooi-Vossendijk; fiets- en beheerpad Zuidersloot-uitkijkpunt; tracé westzijde; tijdelijk fietspad; leemrug boven Zuidersloot en leemrug zuidzijde wordt op meerdere locaties verharding aangebracht. Hier dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 8.

Tabel 8: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van aanbrengen van verharding bij maatregel tracé schaapskooi-Vossendijk; fiets- en beheerpad Zuidersloot-uitkijkpunt; tracé westzijde; tijdelijk fietspad; leemrug boven Zuidersloot en leemrug zuidzijde.

Maatregel	Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
<ul style="list-style-type: none"> Tracé schaapskooi-Vossendijk Fiets- en beheerpad Zuidersloot-uitkijkpunt Tracé westzijde Tijdelijk fietspad Leemrug boven Zuidersloot en leemrug zuidzijde 	Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken door het verwijderen van begroeiing. 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten half maart tot en met half juli, óf Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken.
	Amfibieën en zoogdieren	Voorkomen en doden van individuen	<ul style="list-style-type: none"> Rustig één kant opwerken, zodat aanwezige individuen een richting hebben om te ontsnappen 	<ul style="list-style-type: none"> N.v.t.

5.2.5 Aanleg adderhopen (maatregel Staatsbosbeheer)

Naast de hiervoor genoemde maatregelen (zie 5.2.1 tot en met 5.2.4) heeft Staatsbosbeheer aangegeven dat in het gebied rond tracé schaapskooi-Vossendijk een drietal adderhopen moeten worden aangelegd. De adderhopen kunnen worden gemaakt met lokaal afval- en snoeihout en moeten minimaal 1,6 meter bij 1,2 meter en 1 meter hoog te zijn. De exacte locatie en uitvoering afstemmen met Staatsbosbeheer.

Figuur 32: Indicatieve locatie aanleg adderhopen nabij maatregelen tracé schaapskooi-Vossendijk.

5.3 Buffer Noordoost

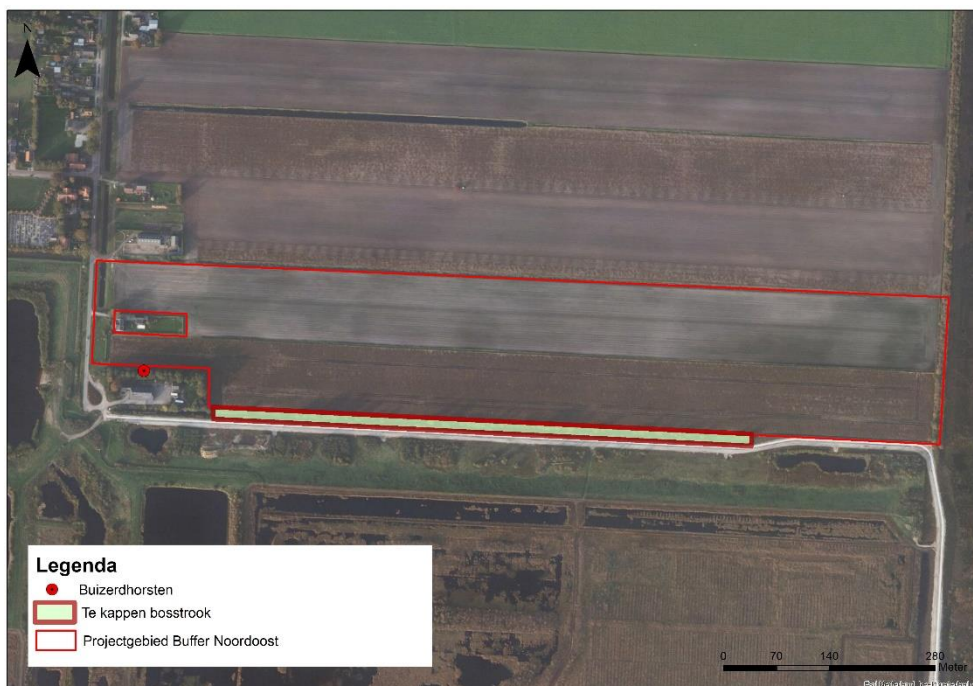
5.3.1 Kap van bomen

Bij de mogelijke kap van de bomen voor de aanleg van Buffer Noordoost moeten maatregelen worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 9. Deze maatregelen dienen enkel te worden uitgevoerd als de kap plaatsvindt.

Tabel 9: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van kap van bomen bij aanleg van Buffer Noordoost.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoenen plannen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoenen plannen vanwege bezet buizerdhorst naast plangebied (zie Figuur 33). 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten februari tot en met augustus (broedseizoen buizerd).
Amfibieën	Voorkomen, verstoren of doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten gevoelige periode (winterrust) plannen, óf • Wegvangen en verplaatsen door een ecologisch deskundige van eventueel nog aanwezige exemplaren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten oktober tot en met half april (winterrust).

Figuur 33: Locatie bezet buizerdhorst nabij Buffer Noordoost.

5.3.2 Afgraven en aanbrengen van grond

Bij de aanleg van Buffer Noordoost wordt in het zuidelijke gedeelte grond afgegraven en in het noordelijke gedeelte grond aangebracht. Hier dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 10.

Tabel 10: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van afgraven en aanbrengen van grond bij de aanleg van Buffer Noordoost.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf • Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken door het verwijderen van begroeiing en korthouden van de vegetatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken.
Amfibieën en zoogdieren	Voorkomen en doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> • Begroeiing en snoei- en afvalhout verwijderen buiten winterrust, én • Rustig één kant opwerken zodat aanwezige individuen een richting hebben om te ontsnappen. 	Werken buiten oktober tot en met half april (winterrust).

5.4 Compartimentering baggervelden

5.4.1 Kap en rooien van bomen en struiken

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden aan de oostzijde (grenzend aan de grenskade) mogelijk bomen en struiken gekapt om toegang te krijgen tot het baggerveld. Bij deze kap- en rooiwerkzaamheden dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 11.

Tabel 11: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in het kader van rooien van struweel en struiken.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf • Broedlocaties vóór broedseizoen ongeschikt maken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten half maart tot en met half juli, óf • Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken.
Jaarrond beschermde nesten	Voorkomen verstoren nest buizerd.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen óf • Een afstand van 75 meter tot het horst bewaren (zie Figuur 34). 	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten februari tot en met augustus (broedseizoen buizerd) óf • Afstand van 75 meter bewaren.
Vleermuizen	Voorkomen verstoring.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden buiten gevoelige periode uitvoeren. • Werkgebieden niet verlichten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden niet uitvoeren na zonsondergang of voor zonsopgang in de periode april t/m oktober.
Grondgebonden zoogdieren	Voorkomen verstoren of doden van individuen.	Ongeschikt maken van het leefgebied door het werkgebied tot een hoogte van 5-10 centimeter te maaien.	<ul style="list-style-type: none"> • Maaiwerkzaamheden uitvoeren buiten half april tot en met half augustus (voortplantingsperiode), én • Bij maaiwerkzaamheden rustig één zijde opwerken.
Reptielen en amfibieën	Voorkomen verstoren of doden van individuen.	Ongeschikt maken van het leefgebied door het werkgebied tot een hoogte van 5-10 centimeter te maaien.	<ul style="list-style-type: none"> • Maaiwerkzaamheden uitvoeren buiten half april tot en met half augustus (voortplantingsperiode), én • Bij maaiwerkzaamheden rustig één zijde opwerken. • Kap- en rooiwerkzaamheden uitvoeren in periode augustus tot en met oktober vanwege overwinteringsgebied.

Figuur 34: Locatie buizerdhorst nabij plangebied compartimentering baggervelden.

5.4.2 Aanleg legakkers en veenbodem

Bij de werkzaamheden omtrent de aanleg van de legakkers en de veenbodem dienen maatregelen te worden getroffen voor beschermde soorten. De relevante soortgroepen en maatregelen zijn weergegeven in Tabel 12.

Tabel 12: Te nemen maatregelen voor beschermde soorten in kader van rooien van aanleg legakkers en veenbodem.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Algemene broedvogels	Voorkomen, verstoren en beschadigen nesten.	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen, óf Broedlocaties vóór of ná broedseizoen ongeschikt maken. 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten half maart tot en met half juli, óf Broedlocaties buiten broedseizoen ongeschikt maken.
Jaarrond beschermde nesten	Voorkomen verstoren nest buizerd.	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten broedseizoen plannen óf Een afstand van 75 meter tot het horst bewaren (zie Figuur 34). 	<ul style="list-style-type: none"> Werken buiten februari tot en met augustus (broedseizoen buizerd) óf Afstand van 75 meter bewaren.
Overwinterende vogels	Voorkomen verstoring.	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten gevoelige periode uitvoeren. 	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden ruim na zonsopgang beginnen en ruim voor zonsondergang staken.
Vleermuizen	Voorkomen verstoring.	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden buiten gevoelige periode uitvoeren. Werkgebieden niet verlichten. 	<ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden niet uitvoeren na zonsondergang of voor zonsopgang in de periode april t/m oktober.

Soort(groep)	Doel	Actie	Planning
Grondgebonden zoogdieren	Voorkomen verstoren of doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> Ongeschikt maken van het leefgebied door het werkgebied tot een hoogte van 5-10 centimeter te maaien. 	<ul style="list-style-type: none"> Maaiwerkzaamheden uitvoeren buiten half april tot en met half augustus (voortplantingsperiode), én Bij maaiwerkzaamheden rustig één zijde opwerken.
Reptielen en amfibieën	Voorkomen verstoren of doden van individuen.	<ul style="list-style-type: none"> Ongeschikt maken van het leefgebied door het werkgebied tot een hoogte van 5-10 centimeter te maaien. Werkzaamheden in het waterlichaam uitvoeren buiten gevoelige periode. 	<ul style="list-style-type: none"> Maaiwerkzaamheden uitvoeren buiten half april tot en met half augustus (voortplantingsperiode), én Bij maaiwerkzaamheden rustig één zijde opwerken. Kap- en rooiwerkzaamheden uitvoeren in periode augustus tot en met oktober vanwege overwinteringsgebied. Werkzaamheden waterlichaam uitvoeren buiten periode half februari tot en met half juli vanwege voortplantingsperiode van o.a. heikikker.

5.4.3 Rijrichting en paden t.b.v. werkzaamheden

Naast bovenstaande maatregelen dient gebruik te worden gemaakt van de in de randvoorwaarden opgenomen rijpaden en richting zoals indicatief is weergegeven in Figuur 20. Daarbij dienen aanvullend de onderstaande maatregelen te worden uitgevoerd:

- Het werkgebied wordt buiten half april tot en met half augustus gemaaid tot een hoogte van 5-10 centimeter.
- Er worden dragline schotten of rijplaten toegepast zodat insporing wordt voorkomen. Voordat de draglineschotten en rijplaten worden geplaatst, dient het werkgebied vrijgegeven te zijn door een ecoloog.
- Er wordt enkel overdag, tussen een uur na zonsopgang en een uur voor zonsopgang gereden.
- De rijsporen worden niet verlicht.
- Bestaande vegetaties rondom de rijpaden worden, buiten de maaiwerkzaamheden, niet aangetast door betreding van mensen of materieel.
- Er dient stapvoets en in één richting te worden gereden, zodat mogelijk nog aanwezig grondgebonden soorten kans hebben om het werkgebied te verlaten.
- Er worden geen inhaalplekken gemaakt en voertuigen maken gebruik van één en hetzelfde rijspoor.
- Er vinden, buiten de compartimentering, verder geen graafwerkzaamheden plaats ten behoeve van de aanleg van de rijrichting en -paden.

BIJLAGE A WETTELIJK KADER WNB

Gebiedsbescherming

Algemeen

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorgdragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Bij de bescherming van Natura 2000-gebieden staan de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en kwalificerende vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden centraal.

De wet biedt verschillende instrumenten om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren:

- Het treffen van instandhoudingsmaatregelen.
- Het treffen van passende maatregelen om te voorkomen dat de kwaliteit van habitats verslechterd of soorten verstoord worden.
- Beoordelingsplicht voor plannen, projecten en andere handelingen die kunnen leiden tot (significante) verslechtering of significante verstoring van Natura 2000-gebieden. Voor projecten en andere handelingen geldt daartoe een vergunningplicht.

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat - gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied - de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning niet verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens of inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht, dit geldt ook voor externe werking¹. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaand aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4).

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten. De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

---

¹ De nadelige invloed van activiteiten buiten een Natura 2000-gebied op natuurwaarden binnen het Natura 2000-gebied.

Soortbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1)
- Soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2)
- Andere soorten (Wnb paragraaf 3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen in de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)).

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (**art. 3.1 lid 1**), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren (**art. 3.1 lid 2**), het rapen of onder zich hebben van eieren (**art. 3.1 lid 3**) en het opzettelijk storen van vogels (**art. 3.1 lid 4**). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (**art. 3.1 lid 5**).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (**art 3.5 lid 1**), het opzettelijk verstoren (**art 3.5 lid 2**), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren (**art 3.5 lid 3**) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (**art 3.5 lid 4**). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen (**art 3.5 lid 5**).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen (**art 3.10 lid 1 onder a**) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (**art 3.10 lid 1 onder b**). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen (**art 3.10 lid 1 onder c**).

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragcode (**art. 3.31 lid 1**). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale Staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (**art 3.3 lid 2-4; 3.8 lid 2-5, 3.10 lid 2**). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het bevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie.

Voor Drenthe geldt een algemene vrijstelling voor ruimtelijke inrichten en bestendig beheer en onderhoud voor de volgende soorten:

- Aardmuis
- Bosmuis
- Bruine kikker
- Bunzing
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Gewone pad
- Haas
- Hermelijn
- Huispitsmuis
- Kleine watersalamander
- Konijn

- Meerkikker
- Middelste groene kikker (bastaardkikker)
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wezel
- Woelrat

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepaling van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3; 3.8 lid 1,3, 3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent - ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht - dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor [soorten van de Vogelrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van ([art 3.3 lid 4](#)):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor [soorten van de Habitatrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van ([art 3.8 lid 5](#)):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de [andere beschermde soorten](#), gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met ([art 3.10 lid 2](#)):

1. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

2. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
3. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of vanwege de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
4. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
5. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
6. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
7. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of in het algemeen belang.

BIJLAGE C REFERENTIEKADER

Hieronder zijn foto's opgenomen van beschermde soorten als referentiekader voor het herkennen van deze soorten in het veld.

Broedvogels

Sperwer

Havik

Buizerd

Boomvalk

Ransuil

Reptielen, amfibieën en vissen

Gladde slang

Levendbarende hagedis

Adder

Heikikker

Zoogdieren

Eekhoorn

Boommarter

Insecten & Ongewervelden

Aardbeivlinder

Flora

Lange zonnedaau

Welriekende orchis

Gagel

BIJLAGE D UITGEVOERDE DASSENCONTROLE

Controle holen grenskade en kade zuidersloot

Datum: 13 december 2018

Opnemers: carola heijnen arjan vuurboom wouter de vlieger

Locatie: Bargerveen grenskade zuid zuidersloot noord

Aantal bekeken locaties 4 waarvan 1 buizerdnest (zie kaart)

Van alle locaties zijn geen activiteiten of voorkomen vastgesteld van de das

Holen zijn verlaten en merendeel erosie verschijnselen of graverij van konijn of vos

Bij locatie 2 lijkt het erop of vroeger tijdelijk een das heeft gezetten maar dit is niet duidelijk genoeg om te stellen dat het ook een das was

Aanleggen van kades is dus geen probleem

Kaart Bargerveen opname locaties

Zwartemeer 13 december 2018

COLOFON

MAATREGELEN INTERNE KADES, GRENSKADE, BUFFER NOORDOOST EN COMPARTIMENTERING
BAGGERVELDEN
ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

KLANT

Prolander

AUTEUR

Folkert Volbeda

PROJECTNUMMER

C03081.000056

ONZE REFERENTIE

083791645 C

DATUM

5 april 2019

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Sander Jonker
Specialist natuur

VRIJGEGEVEN DOOR

Arjen Goutbeek
Projectleider & Senior Adviseur Natuur

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Dit rapport is tot stand gekomen in het kader van de
Innovatieve Samenwerking Bargerveen.

In dat kader werken Antea, Arcadis en Sweco
samen met Prolander aan de uitwerking van diverse
Natura 2000 en PAS-maatregelen voor het Bargerveen.

